

Számvitel alapjai	5. lecke	1. olvasólecke
--------------------------	-----------------	-----------------------

Áfa praktikumok

A Magyarországon 1988. január 1-jével bevezetett általános forgalmi adó (áfa) jellemzői:

- jellegében közvetett (nem azt terheli, aki befizeti az államnak, áthárítható) és semleges (aki az adót a költségvetésbe befizeti, annak jövedelmét az adó nem terheli);
- típusát tekintve fogyasztói adó (végleges jelleggel a végső fogyasztót terheli);
- hatóköre tekintetében általános (minden gazdálkodóra kiterjed, amelyet a termelés és forgalmazás minden szakaszában fizetni kell az adott szakasz hozzáadott értéke után mindaddig, amíg a termék a fogyasztóhoz, a végső felhasználóhoz el nem jut).
- az áfa nem halmozódik, azaz nettó típusú. Ezt úgy érhetjük el, hogy az értékesítés után felszámított (a vevőktől beszedett) adó összegéből levonható a beszerzések kapcsán (a szállítóknak) kifizetett adó összege.

A szakmai terminológia szerint az értékesítések kapcsán a vevőknek kiszámlázott áfa elnevezése "fizetendő áfa", a beszerzések kapcsán felmerülő, szállítók által felszámított áfa elnevezése "előzetesen felszámított áfa".

Az áfa a vállalkozások számára alapvetően állammal szembeni kötelezettség, amely azonban negatív összegű is lehet, ha az előzetesen felszámított adó összege meghaladja a fizetendő adó összegét (ekkor állammal szembeni követelésként jelenik meg). Fogunk majd találkozni adómentes ügyletekkel is (főleg a Pénzügyi számvitel keretében).

Az áfa általános mértéke Magyarországon (2015-ben) 27 %, de léteznek kedvezményes kulcsok is (5 illetve 18 %). Az áfa kulcs mértéke önmagában irreleváns a számviteli tanulmányok során, így ne lepődjenek meg, ne okozzon zavart, ha a tanulmányaik során 25%-os kulccsal dolgozunk. Nem a kulcs mértéke a lényeg, hanem az áfa hatása!

Az áfa-t a számvitelben is figyelemmel kell kísérni, érvényre kell juttatni a közgazdaságilag semleges jellegét azáltal, hogy (általában)

- nem jelenik meg az eszközök értékében, ezáltal
- nem jelenik meg a költségek, ráfordítások között,
- nem része az értékesített termékek, szolgáltatások árbevételének,
- ezáltal nem része az eredménynek sem.

Az áfa törvényi szabályozása bizonyos esetekben (lásd például az adómentes tevékenység esetét) nem teszi lehetővé az előzetesen felszámított adó levonását, azaz nem mindig lehet elszámolni a fizetendő áfa csökkentő tételeként. Ilyen esetben az előzetesen felszámított áfa összege (mint le nem vonható áfa) beépül az eszközök és/vagy a költségek értékébe.

Az áfa-t külföldről történő beszerzés esetén is meg kell fizetni¹.

A fentiek alapján nézzük meg az áfa működési mechanizmusát egy rövid példa alapján (a példában az áfa kulcs 25%)

Az első fázisban egy alapanyag termelő anyagot értékesít a késztermék előállítónak, aki az elkészült terméket egy kereskedőnek adja tovább, aki részben belföldön, részben külföldön értékesíti a megvásárolt árukat.

¹ Ennek részleteit a Pénzügyi számvitel keretében tárgyaljuk.

Az áfa lényege és könyvviteli elszámolása

Megnevezés	Beszerzés			Értékképzés (hozzáadott érték)	Értékesítés			Az áfa elszámolása		
	Bruttó besz. ár	Előzetesen felsz. áfa	Nettó besz. ár		Nettó eladási ár	fizetendő áfa	Bruttó eladási ár	Levonható áfa	Fizetendő áfa	Ktgvetéssel rendezendő
	a	b	c = a – b		d	e = c + d	f	g = e + f	h = b	i = f
I. Alapanyag termelő	-	-	-	200	200	50	250	-	50	+ 50
II. Késztermék gyártó	250	50	200	300	500	125	625	50	125	+ 75
III. Kereskedő III/A. belföldre	625	125	500	100	600	150	750	125	150	+ 25
III/B. külföldre	625	125	500	100	600	0	600	125	0	- 125

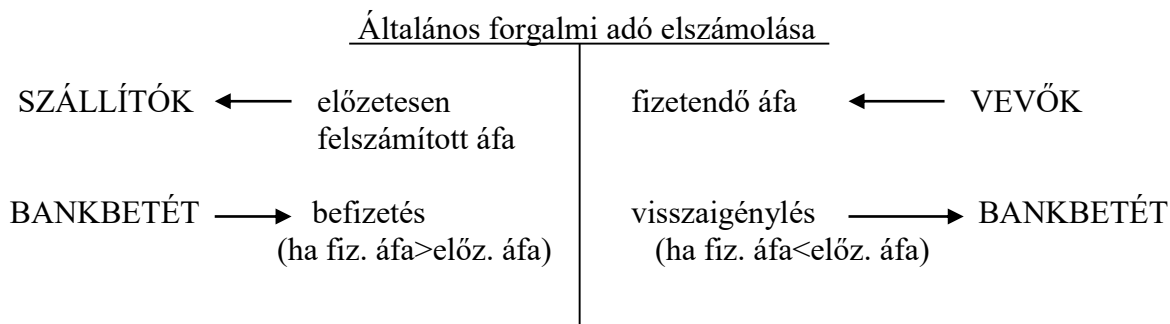
A táblázatból jól látható, hogy

- az áfa valóban hozzáadott típusú adó, azaz
- a költségvetésbe befizetendő áfa összege együttesen [I., II., III/A. forgalmi szakaszok „j” oszlopában szereplő értékek (50+75+25) összege] megegyezik a végső fogyasztónak történő értékesítéskor felszámított áfa összegével (III/A. forgalmi szakasz „f” oszlopa)
- az adóalanyok, bár a nettó eladási árra számítják fel az áfa összegét, a költségvetéssel azonban csak a hozzáadott értékükkel arányos részt („j” oszlop) számolják el, mivel a fizetendő adó összegét („i” oszlop) csökkenthetik a levonható adó összegével („h” oszlop), azaz az adott fázisban befizetendő áfa összege megegyezik az adott fázis hozzáadott értéke („d” oszlop) után számított összeggel;
- a végső fogyasztónak történő értékesítéskor (III/A. fázis) az áfa ténylegesen is árképzővé válik, mivel a vevő – az általa megfizetett áfa összegét – már nem tudja levonni, illetve továbbhárítani. A költségvetés ezen a ponton jut tényleges bevételhez, mert a terméket vagy szolgáltatást olyan felhasználó szerzi meg, aki már nem adóalany;
- ha az adókules az utolsó fázisban 0 %-os (pontosabban adómentes az ügylet), akkor a költségvetés nem jut tényleges adóbevételhez, mivel a korábbi értékesítési pontokon megjelenő adót az utolsó értékesítő teljes egészében visszaigényli a költségvetésből (III/B. „j” oszlop), az exportáló viszont nem számít fel semmit (III/B sor „i” oszlop).

Az áfa lényege és könyvviteli elszámolása

A vállalkozás köteles az adó alapjának és összegének kimutatására alkalmas (analitikus) nyilvántartást vezetni. Az ÁFA elszámolásának alapja az értékesítésről, a szolgáltatásnyújtásról kiállított kimenő illetve beérkező számla.

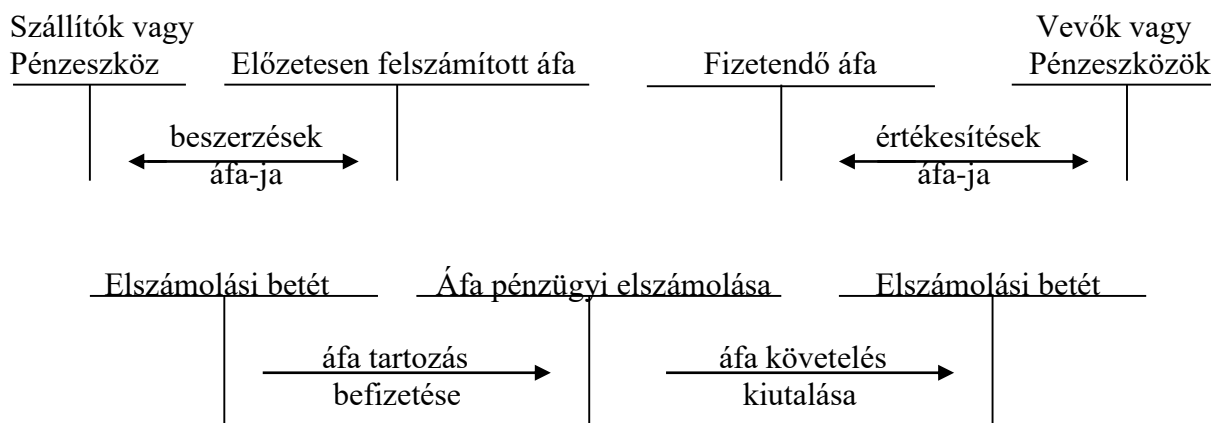
A főkönyvi elszámolás elvi vázlatja:

Az áfa adónem tekintetében az adótörvények előírják, hogy mind az előzetes, mint a fizetendő áfa összegét egymástól elkülönítve kell nyilvántartani.

A főkönyvi könyvelésben ezért elkülönítjük az előzetesen felszámított és a fizetendő áfa-t, valamint külön mutatjuk ki az állammal szembeni pénzügyi elszámolást is, ami azt jelenti, hogy legkevesebb 3 főkönyvi számlát kell használni ezen adónem könyvviteli elszámolásához. Azaz a fenti főkönyvi számlát az évközi elszámolás során 3 db alszámlára bontjuk szét az alábbiak szerint: az "Előzetesen felszámított ÁFA" számlán mutatjuk ki a beszerzéseket terhelő, szállítóknak megfizetendő áfa-t. A "Fizetendő ÁFA" számlán könyveljük a vállalkozás értékesítései során a vevők felé kiterhelt áfa-t. A "ÁFA pénzügyi elszámolása" számlára elszámolási időszakonként a tényleges (a központi költségvetéssel szembeni) pénzügyi teljesítést könyveljük. A három számla összevont egyenlege az aktuális befizetendő (vagy éppen visszaigényelhető) adó összegét mutatja. Az állammal elszámolandó adó összegét az elszámolandó adó összeg nagyságától függően havonta, negyedévente vagy évente kell megállapítani, bevallani és a törvényben előírt határidőig az adóhatósággal rendezni.

A három számla könyvelési szabálya az alábbi:

Az ábra alapján az is nyilvánvaló, hogy az Előzetesen felszámított áfa számlának mindig T egyenlege van (kontra passzív számlák közé tartozik), a Fizetendő áfa számlának pedig mindig K egyenlege. Az Áfa pénzügyi elszámolása számla egyenlege lehet T vagy K is (attól függően, hogy befizetési vagy kiutalási többlet keletkezett). Vigyázzunk! Nem az áfa pénzügyi elszámolási számla mutatja az állammal szembeni kötelezettséget vagy követelést (azt mindig a három áfa számla összevont egyenlege adja meg)!!!.

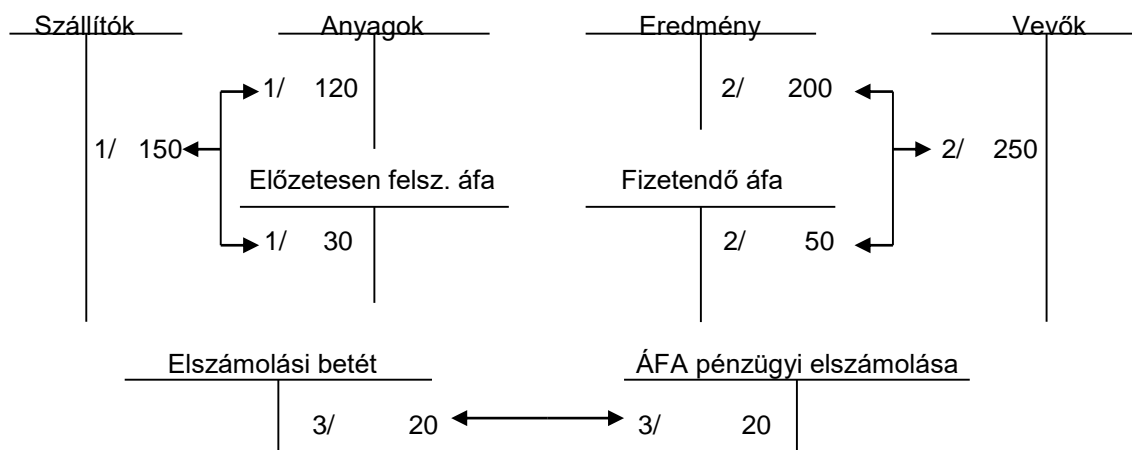
Egyszerű példán bemutatva az elszámolás lényegét!

1. Anyagot vásárolunk június 12-én, amelynek értéke 120 Ft (nettó ár), az áfa kulcsa 25 %, azaz a szállítónak összesen fizetendő $120 + 30 = 150$ Ft (bruttó ár).
2. Június 25-én árut értékesítünk 200 Ft + 25 % áfa összegért, azaz a vevők összesen 250 Ft-ot fizetnek nekünk.
3. Feltéve, hogy júniusban több tranzakció nem történt, rendezzük az adóhatósággal az áfa összegét!

Az időszakban a beszerzés miatt 30 Ft előzetesen felszámított áfa, az értékesítés miatt 50 Ft fizetendő áfa keletkezett.

A 30 Ft szállítóknak megfizetett adó levonható az időszakban keletkezett 50 Ft befizetendő adó összegéből, így az adóhatósággal való pénzügyi rendezés során csak $50 - 30 = 20$ Ft-ot kell ténylegesen befizetni (nettó elszámolás). És ennyi lesz az áfa mérlegben megjelenő összege is.

Ez a következőképpen néz ki főkönyvi számlákon ábrázolva.

Az elmondottak alapján látható, hogy az áfa tételek technikailag csak átfutnak egy-egy cégen: mi kiszámlázzuk és beszedjük a vevőktől majd (levonva a szállítóknak kifizetett összeget) befizetjük az állami költségvetésbe. Így az általános forgalmi adó az egész vállalkozói körben csupán átfutó könyvelési tétel, anélkül, hogy az eredmény vagy az üzleti vagyon alakulására bármilyen hatással lenne (persze az adómentes tevékenységektől eltekintve).

**SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR
KÖZGAZDÁSZ KÉPZÉS
TÁVOKTATÁSI TAGOZAT
LECKESOROZAT
COPYRIGHT © SZTE GTK 2017/2018**

**A LECKE TARTALMA, ILLETVE ALKOTÓ ELEMEI ELŐZETES,
ÍRÁSBELI ENGEDÉLY MELLETT HASZNÁLHATÓK FEL.**

**JELEN TANANYAG
A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN KÉSZÜLT
AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL.
PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3-16-2016-00014**

SZÉCHENYI 2020

**MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA**

**Európai Unió
Európai Szociális
Alap**

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE